

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ

Хворост О.О., Сиротенко О.А.

Економічний, соціально-політичний та культурний розвиток людства в останній чверті ХХ ст. відбувається під знаком глобалізації. Зростають міжнародна торгівля, інвестиції, великих розмірів досягла диверсифікація світових фінансових ринків і ринків робочої сили, загострилась глобальна конкуренція. В умовах інтернаціоналізації виробництва економічний і соціальний прогрес все більшою мірою залежить від глобальних проблем.

Глобальні проблеми – всезагальні проблеми, що відзначаються загально планетарним за своїми масштабами і значенням характером, пов'язані з життєвими інтересами народів усіх країн, становлять загрозу життю для всього людства і можуть бути вирішені спільними діями всіх країн світу.

Серед глобальних проблем найчастіше фігурують проблеми миру та роззброєння, екологічна, демографічна, енергетична, сировинна, продовольча проблеми, подолання бідності та відсталості. Із розвитком людської цивілізації можуть виникати і нові глобальні проблеми.

Глобальні проблеми мають яскраво виражений економічний аспект Вони впливають на структуру відтворення, на динаміку економічних процесів, на пошуки ефективних форм і методів управління. Успішне вивчення глобальних проблем можливе лише в межах аналізу всієї системи світового господарства.

За всієї різноманітності глобальних проблем існують спільні для них причинно-наслідкові зв'язки, властиві розвитку технологічного способу виробництва. Найзагальнішими причинами загострення глобальних проблем, що характеризують технічний спосіб виробництва, а отже речовий зміст, є швидке зростання народонаселення в останні десятиріччя, або демографічний вибух (за даними ООН у 1998 р. із 4,4 млрд. жителів країн, що розвиваються, три п'ятих позбавлені санітарних вигод, третина - чистої води, п'ята частина – сучасного медичного обслуговування і стільки ж не відвідує школи після початкової освіти), низький рівень впровадження ресурсо- та енергозощаджуючих, екологічно чисти технологій,

швидка урбанізація населення, зростання гігантських мегаполісів (на 0,3% території планети проживає 40% населення) та кількості автомобілів (за останні 30-40 років забруднення довкілля вихлопними газами зросло в тричі), гонка озброєнь(нині у світі нагромаджено 30 тис. ядерних боєзарядів).

Щоб подолати глобальні проблеми країни повинні провести ряд заходів, спрямованих на вирішення цих проблем.

Для зменшення використання ресурсів на військові потреби потрібно провести демілітаризацію економіки країн(роззброєння і ліквідація оборонних галузей виробництва. Для вирішення проблеми рідкості ресурсів і зон зuboжіння потрібно: 1) новий світовий порядок, який гарантуватиме реальну допомогу відсталім країнам у вирішенні їхніх проблем; 2) динамічний розвиток слаборозвинутих країн у соціально-економічній і науково-технічній сферах.

Щоб вирішити проблему захисту навколишнього середовища, учені-екологи, економісти єдині в тому, що захист природи потребує значних витрат – 3-5% ВВП, тобто не менше 150 млрд дол. США щорічно. Зараз же країни з розвинутою економікою витрачають в середньому 1,7%, але цього мало, бо величина збитків, які завдаються природному середовищу, щорічно оцінюється приблизно в 6% ВВП.

Глобальний характер проблеми економії матеріальних ресурсів потребує реалізації різноманітних заходів як у національному так і міжнародного форматах. Серед них варто виділити: обмін інформацією, науково-технічне співробітництво, розвиток обміну новими енерго-і матеріалозберігаючими технікою і технологіями.

Для розв'язання проблем Світового океану необхідно грамотно, культурно освоювати океан і в таких межах, щоб не привести до згубних наслідків ні для океану, ні для навколишнього середовища.

Із глобальними проблемами людство може впоратись. Для цього воно вже має в розпорядженні достатні науково-технічні і матеріальні досягнення. Можна навести численні приклади успішних спроб щодо розв'язання, хоча б часткового, ряду глобальних проблем. Великі надії покладаються на ООН, МВФ, ВТО, регіональні і галузеві організації, котрі мають великий досвід координації міжнародних зусиль, використання ресурсів, регулювання міжнародних економічних зусиль.